

Korduma Kippuvad Küsimused seoses kohalike omavalitsuste ühinemisega

2013. aasta kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel ühinesid 5 omavalitsust ja liitusid 2 omavalitsust. Käesolevas tekstis kasutatakse mõistet „ühinemine“, mis hõlmab nii liitumist kui ka ühinemist, kui ei ole märgitud teisiti.

1. Mis päev on valimistulemuste väljakuulutamise päev?

Valimistulemuste väljakuulutamise päevaks loetakse KOVVS § 68 lg 3 järgi valimiskomisjoni otsuse avalikustamisele järgnevat päeva. Valla või linna valimiskomisjon registreerib valitud volikogu liikmed oma otsusega pärast valimispäeva, kui Vabariigi Valimiskomisjonile ja Riigikohtule kaebuste esitamise tähtaeg on möödunud või kui nimetatud kaebuste kohta on tehtud lõplikud otsused.

2. Kuidas ja mis ajast tekib uus avalik-õiguslik juriidiline isik? Kuidas ja millal teavitada avalikkust, et on uus vald?

Uus avalik-õiguslik juriidiline isik ehk uus omavalitsus tekib valimistulemuste väljakuulutamise päeval vastavalt haldusterritoriaalse korralduse muutmise ehk ühinemise aluseks olnud [Vabariigi Valitsuse määrusele](#). Avalikkust võib informeerida juba varem, et moodustatakse uus vald, avalikkust saab teavitada läbi kohaliku omavalitsuse veebilehe, infolehe, ajalehe erinumbri vms teel.

3. Millises osas on uus vald ühinenud omavalitsuste õigusjärglane? Millised õigused/kohustused on ühinenud vallavalitsustel ja ametiasutustel pärast valimistulemuste väljakuulutamist?

Õigusjärgluse aluseks on ühinemisleping, milles sätestatakse et moodustunud omavalitsusüksus on ühinenud omavalitsusüksuste täielik õigusjärglane ning kõigi ühinenud omavalitsuse üksuste poolt omandatud õigused ja võetud kohustused lähevad üle moodustunud omavalitsuse üksusele. Erandina ei lähe üle õigused ja kohustused, mis on seadusest tulenevalt isikuga lahutamatu seotud (nt sihtasutuste seaduse § 5 lõikes 5 sätestatu, mille kohaselt asutaja õigused ei lähe üle tema õigusjärglasele).

Kohaliku omavalitsuse (KOV) üksused on avalik-õiguslikud juriidilised isikud ning õigused ja kohustused võivad kooskõlas põhiseaduse, kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse, kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seaduse ja tsiviilseadustiku üldosa seaduse põhimõtetega minna üle ühelt isikult teisele. Ühinemislepingulise KOV üksuste ühinemise puhul on tegemist tehingulise õigusjärglusega, kuna kaks või enam iseseisvat avalik-õiguslikku juriidilist isikut kasutavad nende seadusega antud võimalust ühineda. Ühinemine sõltub sellest, kas KOV üksused seda soovivad ehk vajalikud on ühinevate KOV üksuste tahteavaldused, mis kinnitatakse ühinemislepinguga. Tsiviilseadustiku üldosa seadus eristab kahte tüüpi õigusjärglust - üldõigusjärglust ja üksikõigusjärglust. Üldõigusjärgluse korral astub õigusjärglane õiguseelneja asemel üheaegselt kõikidesse õigussuhetesse, milles viimane enne üleminekut osales. Üksikõigusjärgluse all mõistetakse üksikute õiguste või kohustuste üleminekut ühelt isikult teisele. KOV üksuste ühinemise korral on tegemist üldõigusjärglusega, mis tähendab, et ühendav KOV üksus võtab üle kõik ühendatava KOV üksuse õigused ja kohustused

AMETIASUTUSE MOODUSTAMINE JA REGISTREERIMINE

4. Mismoodi registreeritakse uus omavalitsus, kui uuel omavalitsusel puudub asukoht (juriidiline aadress)?

Omavalitsusel kui avalik-õiguslikul juriidilisel isikul ei ole registrikoodi ega juriidilist aadressi. Juriidiline aadress on omavalitsuse ametiasutusel. Riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklik register koondab ametiasutusi ja ametiasutuste hallatavaid asutusi. Kui moodustub uus omavalitsus kui avalik-õiguslik juriidiline isik, lähevad kõik seniste omavalitsuste ametiasutused uue omavalitsuse alla ja nii kaua, kui endiseid asutusi ei ole reorganiseeritud, ei ole tarvidust registriandmeid muuta. Registrikoodi jms andmete muutmise vajadus tekib siis, kui ametiasutused reorganiseeritakse ja moodustatakse uus asutus. Olenevalt asutuste reorganiseerimise viisist, oleneb kas jääb alles üks asutus, millele liidetakse juurde teine asutus (seega jääb esimesele oma registrikood alles) või ühendatakse asutused ja moodustub täiesti uus asutus (sel juhul arhiveerib riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuste riikliku registri pidaja ühendatud asutuste registrikoodid ja annab moodustatud asutusele uue). Registrikood tekib registrikande tegemisest.

5. Kas uuel omavalitsusel on uus registrinumber? Kas vana omavalitsuse kustutamine riiklikust registrist toimub Vabariigi Valitsuse määruse alusel või on vaja esitada täiendavad dokumendid?

Omavalitsusel kui avalik-õiguslikul juriidilisel isikul registrikoodi ei ole, registrikoodid on ametiasutustel s.t linn- või vallavalitsustel ja lisaks ametiasutuste hallatavatel asutustel. Pärast ühinemist moodustunud omavalitsus peab esitama dokumendid¹, et Rahandusministeerium saaks riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikus registris vastava kande teha. Registrisse kantud andmete muutmisel on andmete esitaja kohustatud saatma muutunud andmed registri volitatud töötajale 15 tööpäeva jooksul andmete muutmise arvates.² Registris sisalduvate andmete õigsuse eest vastutab registrisse esitatud andmete esitaja.

Asutuse registrisse kandmise aluseks on kohaliku omavalitsuse volikogu õigusakt, millega kohaliku omavalitsuse asutus on moodustatud (riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riikliku registri p 13 alap 2). See tähendab, et registreerimise hetkeks peab olema moodustatud uus linna või vallavalitsus ametiasutusena sh kinnitatud uue ametiasutuse struktuur.

Uus registrikood tuleb taotleda pärast uue vallavalitsuse kui ametiasutuse moodustamist, kuid mitte hiljem kui 03.12.2013 (s.o 20 tööpäeva enne 01.01.2014). (Muudatused registrisse saab sisse viia alates moodustamisakti jõustumisest, seega kui uus asutuse moodustumine jõustub alles 01.01.2014, siis kuna 1.01.2014 on riigipüha, tulevad sissekanded tõenäoliselt jaanuari esimesel nädalal.)

¹ Esitatavate dokumentide vormid on kättesaadavad <http://register.fin.ee/register/index.php>

² Vabariigi Valitsuse 7.12.1999 määruse nr 371 „[Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riikliku registri asutamine](#)“ punkt 22.

Taotlemiseks tuleb esitada Rahandusministeeriumi kodulehelt leitav vorm³ koos kaaskirja ja aluseks olevate õigusaktidega, kus peab selgesõnaliselt olema kirjas, milline registrikood säilitatakse, milline arhiveeritakse või soovitakse üldse uut. Dokumendid tuleb esitada Rahandusministeeriumile pärast vastavate õigusaktide jõustumist. Dokumendid tuleb saata rkoarr@fin.ee.

Registri volitatud töötaja registreerib asutuse 20 tööpäeva jooksul andmete nõuetekohasest esitamisest arvates.

6. Kuidas toimida tänaste omavalitsuste hallatavate asutuste registrikannete korrigeerimisega riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikus registris?

Hallatavate asutuste registriandmete korrigeerimist saab taotleda iga hallatava asutuse juht ise või teeb seda haldav valitsusasutus ühtselt koondtaotlusega. Kui moodustub uus omavalitsus endise omavalitsuse nimega või toimub liitumine ja omavalitsus jätab alles oma endise ametiasutuse registrikoodi, siis sel juhul ei ole selle konkreetse omavalitsusüksuse hallatavate asutuse andmeid vaja parandada. Kui aga muutub haldava asutuse nimi, registrikood, põhimäärus, tegevusala, tegevuspiirkond, sidevahendid, siis neil juhtudel on parandatud põhimääruse esitamine riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikule registrile kindlasti vajalik.

ÕIGUSAKTIDE ANDMINE

7. Kuidas toimub korralduste/ määruste välja andmine pärast uue avalik-õigusliku juriidilise isiku moodustumist, kuid enne uue valitsuse moodustamist?

Seni kuni kinnitatakse valitsuse liikmete arv, valitsuse struktuur ja valitsuse liikmed, kehtivad senised volitused kõigil ühinenud omavalitsuse üksuste täitevorganitel (linna- või vallavalitsustel) senises pädevuses ülesannete täitmiseks enda territooriumil. Korraldusi/ määrusi antakse uue omavalitsuse nimel (uuel blanketil ja sümboolikaga), selgitades preambulas, miks akti andev täitevorgan (vallavalitsus) on teise nimega kui ühinemiste käigus moodustunud omavalitsus.

Preambulas tuleb esmalt loetleda ühinevate volikogude otsused haldusterritoriaalse korralduse muutmise taotlemiseks (nt Kose Vallavolikogu 29. november 2012 otsus nr 165), seejärel viidata Vabariigi Valitsuse määrusele, millega haldusterritoriaalset korraldust muudeti, märkides ära määruse jõustumise aja ja uue omavalitsusüksuse tekkimise aja.

Järgnevalt tuleb selgitada, et senise omavalitsuse üksuse valla- või linnavalitsus täidab uue omavalitsuse nimel seniseid ülesandeid. Seejärel tuleks viidata ETHS § 9¹ lõike 1 punktile 3, § 14¹ lõikele 2, KOKS § 29 lõikele 3 ja § 30 lõikele 1 punkti 3.

Seejärel tuleks välja tuua vastavad omavalitsuse üksuse volikogu otsused, millega kinnitati ühinemisleping ja viidata asjakohastele ühinemislepingu punktidele (kui neid on). Edasi tuleks viidata (kui on) kehtestatud uue omavalitsuse üksuse põhimäärusele ja seejärel muudele sisulistele õigusakti andmise õiguslikele alustele.

³ Andmete esitamise vorm on kehtestatud rahandusministri 25.07.2002 määrusega nr 96 „[Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riikliku registri andmete esitamise vormid ja täitmise juhend](https://www.riigiteataja.ee/akt/782508?leiaKehtiv)“. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/782508?leiaKehtiv>

Vaata [vallavalitsuse korralduse](#) ja [vallavanema käskkirja](#) näidist. Näidised saab kohaldada vastavalt omavalitsuse asjaajamiskorrale.

8. Kuidas toimida kui uue omavalitsuse volikogu on valinud vallavanema, kuid uut valitsust kui poliitilist organit veel moodustatud ei ole?

Kuna seaduses ja valla või linna põhimääruses ettenähtud volitused saab vallavanem või linnapea valitsuse ametisse kinnitamise päevast (KOKS § 28 lg 3), siis allkirjastavad kuni uue valitsuse ametisse asumiseni väljaantavad korraldused ja määrused endised vallavanemad vastavalt, kelle territooriumil akt välja antakse. (Seni kuni pole ametisse nimetatud vallavalitsust on vast valitud linnapeal või vallavanemal volitus ainult valla- või linnavalitsuse moodustamiseks).

9. Kes annab kaasallkirja valitsuse poolt antavatele korraldustele ja määrustele kuni valitsuse kui ametiasutuse moodustamiseni?

Kaasallkirja korraldustele ja määrustele annab kuni uue vallavalitsuse kui ametiasutuse moodustamiseni selle omavalitsuse linna- või vallasekretär, kelle territooriumil korraldus või määrus välja antakse.

10. Millised otsused tuleb vastu võtta ametiasutuste osas?

Vallavalitsuse kui ametiasutuse osas tuleks vastu võtta esmalt uus põhimäärus, millest ning vallasekretäri ettepanekust (KOKS § 55 lg 4 p 1) tulenevalt saab kinnitada ametiasutuse struktuuri, teenistuskohdade koosseisu ning palgajuhendi (KOKS § 22 lg 1 p 36)

Hallatavate asutuse osas kehtivad senised põhimäärused kuni uute põhimääruste kehtestamiseni. Põhimääruste uuendamise käigus on asjakohane mõelda, kas oleks otstarbekas sama liiki teenust pakkuvaid hallatavaid asutusi ühtse juhtimisstruktuuri alla koondada (nt raamatukogud). Volikogu pädevuses on valla või linna ametiasutuse hallatava asutuse moodustamine, ümberkorraldamine ja tegevuse lõpetamine ning ametiasutuse põhimääruse kinnitamine (KOKS § 22 lg 1 p 34).

11. Kas uue omavalitsuse põhimääruse peab volikogu poolt uuesti kinnitama?

Kui uue omavalitsuse põhimäärus on kinnitatud kõikide ühinevate omavalitsuste volikogude poolt identsel kujul, ei ole juriidiliselt kohustuslik seda uuesti kinnitada.

Küll on vaja endine põhimäärus kehtetuks tunnistada, kui seda ei tehtud uue põhimääruse vastuvõtmisel. Ainult ühinemislepingus sisalduvast sättest, et ühinemise jõustumisel kaotab senine valla põhimäärus kehtivuse, ei piisa.

Määruse kehtivuse tingimused on sätestatud HMS §-s 93. Nimetatud paragrahvi lõike 1 kohaselt kehtib määrus seni, kuni selle tunnistab kehtetuks haldusorgan või Riigikohus või kehtivusaja lõppemiseni või volitusnormi kehtetuks tunnistamiseni. Kui põhimäärust ei ole kehtivas korras kehtetuks tunnistatud, siis ta jääb kehtima ja isikud saavad sellele tugineda (määrus on kehtivana avalikult Riigi Teatajas üleval).

12. Millise omavalitsuse põhimääruse järgi tegutsemine käib, kui ei ole veel ühtset põhimäärust?

ETHS § 9¹ lg 1 punktist 2 tuleneb kohustus leppida ühinemislepingus kokku haldusterritoriaalse korralduse muutmisega kaasnevate põhimääruste ja teiste õigusaktide muutmise, sh millise ühineva omavalitsuse põhimäärusest lähtutakse juhul kui

valimistulemuste väljakuulutamise päevaks ei ole kinnitatud uut põhimäärust. Sellisel juhul tuleb lähtuda ühinemisingus sätestatust kuni uue põhimääruse kinnitamiseni. Kui ühinemislepingus on jäänud põhimäärusega seonduv reguleerimata tuleb põhimäärus kinnitada esimesel võimalusel ning uue põhimääruse kinnitamiseni tuleks lähtuda ühest volikogu poolt kokkulepitud ühinenud omavalitsuse põhimäärusest.

AMETNIKE TÖÖSUHTE JÄTKAMINE VÕI LÕPETAMINE

13. Kas ühinemisprotsessis tuleb rakendada KOKS § 54¹ lg 1 või lg 3 ja 3¹?

Ühinemise puhul tuleb rakendada hüvitise maksmisel linnapeale või vallavanemale ja volikogu esimehele KOKS § 54¹ lõikeid 3 ja 3¹. Lisaks tuleb lähtuda § 54¹ lõikest 4, juhul kui volikogu valib vallavanema, linnapea või volikogu esimehe uueks tähtajaks.

14. Mille alusel toimub teenistujate tööle vormistamine uues moodustunud omavalitsuses?

Koheselt peale valimistulemuste väljakuulutamist ja KOV üksuse kui avalik-õigusliku juriidilise isiku moodustumist ei pea töötajaid ja ametnikke üle viima, kuna senised ametiasutused lähevad üle uue avalik-õigusliku juriidilise isiku alluvusse. Töölepingute muutmise vajadus tekib uue ametiasutuse moodustamisel (so ühinenud vallavalitsuse struktuuri ja koosseisu kinnitamisel) ja senised hallatavate asutuste reorganiseerimisel (nt kool, lasteaed jne). Ametiasutuste reorganiseerimise käigus ametiasutused kas liidetakse või ühendatakse, st kas liidetakse üks teise ja jääb alles üks senine ametiasutus või ühendatakse kõik olemasolevad sama tegevusalaga ametiasutused ja moodustatakse täiesti uus ametiasutus. Liitumiste puhul kasutatakse praktikas enamasti esimest varianti.

Ametiasutuste reorganiseerimisel ja uue asutuse struktuuri kinnitamisel viiakse töötajad ja ametnikud üle uude struktuuri (töötajatele toob see kaasa töölepingu muutmise, ametnike puhul tuleb muuta ametisse nimetamise aluseks olevat akti). Eelistatavalt korraldatakse ülejäänud vabade töö- ja ametikohtade täitmiseks konkurss, mis võib olla ka sisekonkurss.

ATS § 16 lg 3 alusel on sisekonkursi korraldamine otstarbekas, kui sisekonkursiga hõlmatud ametiasutuse teenistuses olevate ametnike haridus, töökogemus, teadmised ja oskused vastavad teenistusülesannete täitmiseks kehtestatud nõuetele määral, mis võimaldab neil vabal ametikohal täita teenistusülesandeid paremini kui avalikult väljakuulutatud konkursil osalevatel isikutel⁴.

Ametnike puhul on tegemist ATS § 98 lg 1 p 5 mõistes ametniku tähtajatu üleviimisega, kusjuures on oluline, et üleviimise puhul ei tohi teenistussuhte tingimused oluliselt erineda senise teenistussuhte tingimustest, sh põhipalk ei tohi olla väiksem kui senine põhipalk (ATS § 98 lg 3).

Juhul kui kõiki teenistujaid ei ole võimalik üle viia uue ametiasutuse teenistusse, tuleb mõned neist koondada, mistõttu on väga oluline jälgida vastavaid etteteatamistähtaegu.

Otstarbekas oleks uue moodustunud omavalitsuse volitused saanud vallavanemal määrata ametnik, kes hakkab tegelema koondamistega, kes jälgiks, et kinni peetakse vajalikest etteteatamistähtaegades, korraldaks millise valla eelarves nähakse ette koondamishüvitised jne. Koondamishüvitised makstakse üldjuhul selle omavalitsuse eelarvest, kus vastava ametnik/ töötaja ametis oli, kasutades selleks näiteks ühinemistoetust.

⁴ Konkursi korras teenistusse võtmist reguleerivad ATS-i §-id 16-20.

Isegi kui ühinemistoetus kantakse ühe omavalitsuse kontole, võib sellest teha kulutusi kõigi KOVide ühinemisega seotud kulutuste katteks.

15. Volikogusse kandideerimine olles omavalitsusega töölepingulises suhtes enne ühinemist või ühinemiste järgse uue omavalitsusega.

Kui volikogusse kandideerib inimene, kellel on ühineva omavalitsusega töölepinguline suhe (seega on tal ka uue omavalitsusega töölepinguline suhe, kuna uus omavalitsus on eelmise omavalitsuse täielik õigusjärglane), siis peab ta KOVVS § 68 lg 3¹ järgi teavitama viie tööpäeva jooksul valimistulemuste väljakuulutamise päevast arvates valla või linna valimiskomisjoni, kas ta soovib osaleda kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu töös või jätkata oma senises ametis ja mandaadist loobuda. Ühitamatu ametina on siin mõeldud KOKS § 18 lg 1 p 6 nimetatud sama valla või linna kohaliku omavalitsuse ametniku ametikohal töötamist või sama valla või linna ametiasustuses töölepingu alusel töötamist.

Kui volikogusse kandideerib inimene, kes valimistulemuste väljakuulutamise päeval ei ole KOKS §-s 28 lg 1 p 6 nimetatud suhtes sama omavalitsusega, siis juhul kui ta uue struktuuri kinnitades astub sama linna või valla kohaliku omavalitsuse ametniku ametikohale või sama linna või valla ametiasutusse töölepingu alusel töötama, lõppevad tema volikogu liikme volitused ennetähtaegselt KOKS § 18 lg 1 p 6 alusel.

Seega juhul, kui valimistulemuste väljakuulutamise päeval on valituks osutunud isik KOKS §-s 18 lg 1 p 6 nimetatud suhtes sama omavalitsusega, peab ta KOVVS § 68 lg 3¹ järgi valima, kas soovib osaleda volikogu töös või jätkata teenistust omavalitsusega, isegi kui ei ole teada, kas struktuuris jääb tema ameti- või töökoht alles.

Ülalpool toodu kehtib ka lapsehoolduspuhkusel oleva töötaja või ametniku osas.

ARENKUKAVA

16. Kuidas rakendada KOKS § 37² lõiget 3?

Eelarvestrateegia tuleb viia nõuetekohaseks 60 päeva jooksul pärast valimistulemuste väljakuulutamist. KOKS § 37² lõike 3 kohaselt peavad arengukava ja eelarvestrateegia hõlmama iga aasta 15. oktoobri seisuga vähemalt nelja eelseisvat eelarveaastat. Seega uue arengukava kehtestamisel tähtaeg otseselt puudub, kuid uus arengukava tuleks vastu võtta esimesel võimalusel ja hiljemalt ühinemise järgse aasta 15. oktoobriks. Arvestada tuleb seejuures, et kui vahetult enne ühinemisi ei ole 15. oktoobriks arengukava uuendatud, siis kuni uue arengukava kinnitamiseni ei täida KOV § 37² lõike 3 nõuet, s.t arengukava ei hõlma nelja eelseisvat eelarveaastat ning seetõttu võib KOVil olla sellel perioodil välistanud saada struktuurivahendite või muude toetusmeetmete toetusi, mille eeltingimuseks on seatud § 37² lõike 3 täitmine.

EELARVE JA RAHANDUS

17. Kui pärast valimistulemuste väljakuulutamise päeva ei ole enam omavalitsusi kui avalik-õiguslike juriidilisi isikuid, siis kuidas toimub omavaheline arveldamine ja üldiselt eelarvete täitmine jooksva aasta lõpuni?

Haldusterritoriaalse korralduse muutmise käigus moodustunud omavalitsuse üksuse volikogu valimiste tulemuste väljakuulutamise päevast kuni eelarveaasta lõpuni jäävaks perioodiks ei

võeta vastu ühinemise käigus moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse jaoks uut eelarvet⁵, seega eelarved jäävad ühinemise aasta lõpuni lahku. Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 30 lõikes 1 nimetatud andmete esitamist jätkatakse ühinenud omavalitsusüksuste kaupa kuni eelarveaasta lõpuni eraldi.⁶

Uus volikogu otsustab kõigi ühinenud omavalitsuste eelarve kasutamise ja muutmise üle. Kõik kulud, mis on endise omavalitsuse eelarves kavandatud, tehakse vastava eelarve kaudu.

Ka ühinemise aasta majandusaasta aruanne koostatakse vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse §-le 29 iga ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuse kohta eraldi. Ühinemise teel moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse esimeses majandusaasta aruandes esitatakse sellele eelnenud majandusaasta võrreldavad arvnäitajad ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuste eelmise majandusaasta vastavate arvnäitajate liitmise teel, jättes välja ühinenud omavalitsusüksuste omavahelisi tehinguid kajastavad arvnäitajad⁷.

18. Kas pärast ühinemist koostavad ühinenud omavalitsused järgmise aasta eelarve ühiselt või eraldi?

Volikogu kinnitab ühinemise käigus moodustunud omavalitsuse üksuse eelarvestrateegia 60 päeva jooksul pärast volikogu valimiste tulemuste väljakuulutamist.⁸ Ühinemise järgselt koostatakse järgnevatiks aastateks ühine eelarve kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seadusega sätestatud korras, s.t. et eelarve eelnõu ja seletuskirja peaks valla- või linnavalitsus esitama volikogule hiljemalt üks kuu enne eelseisva eelarveaasta algust.

19. Kuidas toimub uutele volikogu liikmetele/ esimehele hüvitise ja vallavanemale töötasu maksmine, kui aasta lõpuni täidab iga omavalitsus oma eelarvet eraldi?

Moodustunud omavalitsuse volikogul on pädevus käsutada kõikide ühinenud omavalitsuste eelarvet, töötasu maksmisel arvestatakse ühinenud omavalitsuste eelarve seisusid ja volikogu teeb sellest tulenevalt otsuse, millise ühinenud omavalitsuse eelarvest töötasu maksmist korraldatakse.

Samuti toimub ametnikele palkade maksmine selle valla eelarvest, kus vastava ametniku palgakulud enne ühinemist kavandatud olid.

20. Kas ühinevate omavalitsuste arveldusarved jäävad aasta lõpuni toimima?

Omavalitsuste arveldusarved jäävad toimima nii kaua, kuni omavalitsuse poolt volitatud esindaja selle sulgeb. Võimalik on, et uue valitsuse kui ametiasutuse moodustumisel avatakse kohe uus arveldusarve, kantakse sinna kõigi ühinenud omavalitsuste vahendid ja suletakse seejärel vanad arveldusarved. Arvestades, et moodustunud omavalitsuse eelarvetäitmine ning aruandlus toimub eelarveaasta lõpuni eraldi, on selguse huvides otstarbekam säilitada endised arveldusarve numbrid kuni eelarveaasta lõpuni ning hakata uut arveldusarvet kasutama uue eelarveaasta algusest. Ühel asutusel võib soovi korral olla ka mitu arveldusarvet.

21. Millal hakatakse ühinemistoetust välja maksma ja mitmes osas seda makstakse?

⁵ Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus § 14¹ lg 2

⁶ Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus § 14¹ lg 6

⁷ Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus § 14¹ lg 8

⁸ Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus § 14¹ lg 5

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 13.12.2004 määruse nr 351 „Kohaliku omavalitsuse üksusele ühinemistoetuse eraldamise ning ülekandmise tingimused ja kord“ §-le 3 kantakse ühinemise käigus moodustunud kohaliku omavalitsuse üksusele üle järgmiselt:

- 1) vähemalt 1/4 ühinemistoetusest ühinemise käigus moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu valimiste tulemuste väljakuulutamise aastal;
- 2) punkti 1 alusel eraldamata jäänud ühinemistoetuse osa ühinemise käigus moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu valimiste tulemuste väljakuulutamise aastale järgneva aasta esimeses kvartalis.

Valla- või linnavalitsus esitab ühinemistoetuse eraldamise taotluse koos selgitustega eraldatava ühinemistoetuse kasutamise kohta Siseministeeriumile ühe kuu jooksul pärast ühinemise käigus moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu valimiste tulemuste väljakuulutamist. Elanike arvu, mille alusel toetust eraldada selgitab välja Siseministeerium (rahvastikuregistri alusel), ent taotluse esitamine annab nt kohaliku omavalitsuse üksusele taotleda ühinemise aastal tehtava väljamakse suurendamist, kuna kehtiva korra alusel makstakse käesoleval aastal välja vähemalt 1/4 toetusest.

Kohaliku omavalitsuse volikogu otsustab, millisele arveldusarvele ühinemistoetus makstakse.

ANDMEBAASID JA REGISTRID

22. Kuidas toimub olemasolevates andmebaasides ühineva omavalitsuse andmevahetus?

Riigi infosüsteemi haldussüsteemile (RIHA) informeerib erinevaid registripidajaid vajadusest seoses toimuvatest ühinemistega teha vastavad muudatused registrites, edastades selleks vajalikud andmed, sh moodustuvate omavalitsuste uued nimed, Statistikaameti poolt antud EHAK koodid. Registrites muudatuste jõustumine võib toimuda erinevalt, osades registrites koheselt, osades järk-järguliselt (nt uute andmete sisestamine registritesse hakkab toimuma kohe peale valimistulemuste väljakuulutamise päeva, kuid vanu menetlusi või andmeid kantakse üle pikema perioodi vältel (nt STAR-is pooleliolevad menetlused) vms).

23. Rahvastikuregistri kasutamine ja aadressandmete muutumine

Andmevara muudab pärast valimistulemuste väljakuulutamist ühinenud omavalitsuste andmed ja tõstab senini ligipääsu õiguseid omanud ametnikud automaatselt uue ühinenud omavalitsuse alla. Kohalik omavalitsus peab Andmevara informeerima valimistulemuste väljakuulutamise päevast.

Kuni uue ametiasutuse struktuuri kinnitamiseni omavalitsuse volikogu poolt jätkavad registritoiminguid endiste omavalitsuste vastavate õigustega ametnikud uue omavalitsuse nimel (nt Pärsti vallasekretär teeb toiminguid Viljandi valla nimel, Püssi linnasekretär teeb toiminguid Lügane valla nimel jne).

Peale uue ametiasutuse struktuuri kinnitamist, peab omavalitsus pöörduma Andmevara poole ja taotlema uues struktuuris vastavatele ametnikele rahvastikuregistri juurdepääsu õiguseid, õiguse andmiseks sõlmitakse leping, mille valmistab ette Siseministeeriumi rahvastikutoimingute osakond. Oluline on, et omavalitsused jälgiks, et ametnikud ei teeks toiminguid vale asutuse alt pärast valimistulemuste väljakuulutamist (nt ei annaks välja tunnistusi vana valla nimel).

Aadressandmete muutmist korraldab Maa-amet koostöös Andmevaraga.

24. Äriregistri andmed

Seoses aadressandmete muutumisega muudab Registrate ja Infosüsteemide Keskus automaatselt äriregistris registreeritud juriidiliste isikute aadressid hiljemalt 01.01.2014. Kui aadressandmete muutumisega kaasnevad muutused ka põhikirjas, siis põhikirja ajakohastamiseks eraldi tähtaega ei ole sätestatud. Tulenevalt riigilõivuseaduse § 20 lõikest 1 on riigilõivu tasumisest vabastatud toimingud seonduvalt aadressiandmete muutmisega, mis on tingitud kohanime muutmisest, haldusüksuse, asula või tänava piiride muutmisest või postisihnumbri muutmisest. Soovitav on muudatused teha vajaduspõhiselt, selliselt aga ei kohaldu eelnimetatud sättest tulenev riigilõivu vabastus, kuna lõivust on vabastatud ainult aadressandmete muutmine.

ASJAAJAMINE JA SÜMBOOLIKA

25. Asjaajamine, kirjavahetus.

Igal asutusel on oma asjaajamiskord, mille kehtestab asutuse juht⁹. Linna või valla asutuste ühtse asjaajamiskorra võib kehtestada kohaliku omavalitsusüksuse volikogu või tema volitusel linna- või vallavalitsus.¹⁰ Kuni uue asutuse moodustamiseni ja uue asjaajamiskorra kehtestamiseni, lähtutakse asjaajamisel erinevates ametiasutustes oma asjaajamiskorrast. Küll aga peab arvestama, et plankidel tuleb kasutada uue moodustunud omavalitsuse vapi kujutist¹¹.

26. Milline informatsioon peab olema kättesaadav uue KOV kodulehel?

Kõik dokumendid, mis pidid enne olema avalikud (õigusaktid, valimistega seonduv jms) peavad ikka olema avalikud. Avaliku teabe seaduse (edaspidi AvTS) § 29 tulenevalt peab kohalik omavalitsus avalikustama veebilehel, või lisama veebilehele lingi, mille kaudu kättesaadava teabe loetelu on sätestatud AvTS § 28. Uue omavalitsuse moodustamise järgselt on olulisim tähelepanu juhtida järgmisele teabele:

- riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ning nende struktuuriüksuste põhimäärused (§ 28 lg 1 p 3);
- riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustele esitatavate avalduste ja muude dokumentide vormid ning nende täitmise juhendi (§ 28 lg 1 p 4);
- riigi ja kohaliku omavalitsuse ametnike ametijuhendid (§ 28 lg 1 p 5);
- riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste koosseisud ja neis asutustes ettenähtud ametikohti täitvate ametnike ees- ja perekonnanimed, hariduse ja eriala, telefoninumbrid ning elektronpostiaadressid (§ 28 lg 1 p 6);
- andmed riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste täitmata ametikohtade kohta (§ 28 lg 1 p 19);
- muudatused riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste töös ja ülesannetes, mis on seotud isikute teenindamisega, vähemalt kümme päeva enne muudatuste rakendamist (§ 28 lg 1 p 23);
- andmed riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste juhtide vastuvõtuaegade kohta (§ 28 lg 1 p 24);
- riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutuste ametnike palga ja teenistusülesannetega seonduva muu tulu ning ametiasutuse palgajuhendi avaliku teenistuse seaduses sätestatud korras; (§ 28 lg 1 p 25);

⁹ Asjaajamiskorra ühtsed alused § 4 lg 1, § 53 lg 4

¹⁰ Asjaajamiskorra ühtsed alused § 53 lg 4

¹¹ Asjaajamiskorra ühtsed alused § 13 lg 3

- asutuse dokumendiregister (§ 28 lg 1 p 31).

Teabe avalikustamise korral peab olema märgitud, kes, millal ja millise toiminguga (kehtestamine, kinnitamine, registreerimine või muu ametlik toiming) on avalikustatava teabe dokumenteeritud ning kellelt saab avalikustatud teabe kohta selgitusi. (AvTS § 28 lg 2)

27. Kuidas ja millal ühendada dokumendihaldussüsteemid?

Seni kuni toimivad eraldiseisvalt endised ametiasutused jätkub asjaajamine ja dokumendihaldus endisel viisil kuni uue ametiasutuse moodustamiseni. Uue ametiasutuse loomisel tuleb ühendada elektroonilised dokumendihaldussüsteemid (EDHS). Selleks on vaja läbi kaaluda tegevuste etapid sarnaselt uue EDHS-i juurutamisega. Nendeks on:

- a) Dokumentide loetelu (liigitusskeemi) uuendamine;
- b) Elektroonilise lahenduse valimine;
- c) Tööprotseduuride ehk menetlusvoogude analüüs ja kokkuleppimine, süsteemi seadistamine;
- d) Süsteemi kasutuselevõtt, sh kasutajate koolitamine, asjaajamiskorra ja töö regulatsioonide loomine ja kehtestamine jms;
- e) Töö lõpetanud omavalitsuste dokumentide arhiveerimine.

Edukaks süsteemi juurutamiseks ja dokumentide arhiveerimiseks soovitame kasutada nõustajaid.

Uue süsteemi kasutuselevõtt on seotud uue asutuse struktuuride liitmise ja loomise tempoga. Esimesena alustab uues struktuuris tööd volikogu, seejärel vallavanem ja vallavalitsus (täitevorgan) ning lõpuks ühendatakse ja reorganiseeritakse ametiasutused (linna- või vallavalitsuse ja selle osakonnad). Soovitame ühendatud süsteemi kasutuselevõtu tähtajaks kokku leppida uue dokumendiaasta alguse, milleks on 01.01.2014. Ülemineku perioodil kasutada üht varianti kahest:

- a) Üleminekuajal kasutada ühe omavalitsuse EDHS-i, näiteks seda, kus toimub praeguste valimiste valimiskomisjoni töö dokumenteerimine. Kui võimalik, võib ka üleminekuajaks luua eraldi keskkonna üleminekuaja dokumentide loeteluga. Kui tööd alustab uus ametiasutus, siis luua nii koosseisu- kui aastapõhised toimikud ja taas-alustada registreerimisnumbrite andmine. Üleminekuajal võib vastavalt olukorrale mitte kasutada EDHS-i menetlusvõimalusi (näit EDHS-i sisene kinnitamine, kooskõlastamine, allkirjastamine), vaid teostada menetlused EDHS-i väliselt kas elektrooniliselt (e-post, võrgukettad jms) või paberil ja dokumendid hõlmata vaid registri pidamise eesmärgil.
- b) Üleminek viia läbi järk-järguliselt. Kasutada liituvate omavalitsuste dokumendihaldussüsteeme edasi osas, kus uut ühendstruktuuri pole loodud. Dokumentide registreerimise taasalustamisel käituda, nagu seni valimisjärgselt liituvatel asutustel. Ühendades organisatoorselt struktuur luua vajalikud toimikud ühte senise omavalitsuse EDHS-i ja võtta kasutusele selle EDHS-i menetlusvahendeid.

Kuni uue asjaajamiskorra kehtestamiseni võib kokkulepped dokumendihaldussüsteemide ülemineku kohta (sh mis ajaks, millisele süsteemile jne) vormistada linnapea/ *vallavanema* käskkirjaga.

Lisalugemist:

- Dokumentide loetelu uuendamine ja KOV dokumentide näidisloetelu: <http://kov.riik.ee/dokumentide-loetelu/>

- EDHS-i juurutuse projektikogemus (sh dokumentide näidised): <http://kov.riik.ee/haldusvoimekuse-suurendamine/>

28. Kuidas toimub riigivapi pitsati hoidmine, kui omavalitsuse ametiasutused asuvad eri paikades?

Üldjuhul on omavalitsusel üks riigivapiga pitsat. Kui pärast ühinemist teostatakse seadusest või määrusest tulenevaid riigivõimu teostamisega seotud haldustoiminguid vaid omavalitsuse keskuses, siis on mõistlik praegu tulevase omavalitsuse keskuses asuval omavalitsusorganil tellida uue nimetusega pitsat juba ära ning see Riigikantseleis registreerida. Kui moodustatakse uus vallavalitsus, tuleb teatada Riigikantseleid senise asutuse lõppemisest ja uue asutuse moodustumisest. Kuni uue vallavalitsuse kui poliitilise organi moodustamiseni, annavad korraldusi/ määrusi välja senised valitsused, kelle õigusaktidele lüüakse senise omavalitsuse sümboolikaga pitsat.

Riigivapi pitsati kasutamise lõpetamisest teatatakse riigikantseleile, kes teeb 3 tööpäeva jooksul registrisse vastava kande.

Enne uue riigivapiga pitsati kasutuselevõttu registreeritakse see Riigikantseleis. Registreerimiseks tuleb täita taotlus ning edastada see koos registreeritava pitseri kontrolltõmmisega Riigikantseleile. Registreerimise taotlus vaadatakse läbi kümne tööpäeva jooksul. Registreerimistaotlus on leitav [Riigikantselei kodulehel](#).

Juhul, kui ühinemise järgselt saab teostada seadusest või määrusest tulenevaid riigivõimu teostamisega seotud haldustoiminguid mitmes kohas omavalitsuses, siis on mõistlik praegu tulevastes teeninduspunktidest asuval omavalitsusorganitel tellida uue nimetusega pitsat ära ning need Riigikantseleis registreerida.

Küsimuste tekkimisel tuleks võtta ühendust Riigikantseleiga, kontakt sümboolikanõunik Gert Uiboed, e-post gert.uiboed@riigikantselei.ee, tel 6935 683.

29. Konkurss ühinenud omavalitsusele sümbolite (vapp ja lipp) leidmiseks ebaõnnestus. Kui sümboolikat ei ole, millise ühinenud omavalitsuse vapipitsatit me võime kasutada?

ETHS § 9¹ lg 1 p 1 sätestab, et sümboolika kasutamine tuleb kokku leppida ühinemislepingus sh vajadusel leppides kokku millise valla sümboolikat kasutatakse uue sümboolika väljatöötamiseni. Juhul, kui see on ühinemislepingus jäetud reguleerimata ning konkurss on ebaõnnestunud, tuleks viia läbi uus konkurss. Kui konkursi luhtumise juhul on sümboolika kasutamine ühinemislepingus reguleerimata, siis on võimalik lähtuda valla-linna põhimääruses sätestatust (vt KOKS § 8 lõige 1 punkt 3). Kui ka põhimääruses ei ole sümboolika kasutamist piisava täpsusega sätestatud, peaks moodustunud omavalitsuse volikogu otsustama, millist sümboolikat ajutiselt kuni uue konkursi läbi viimiseni kasutatakse.

Sümboolika osas on kõige korrektsem minna kohe üle uuele ühtsele sümboolikale, kuna sümboolika on avalik-õiguslikul juriidilisel isikul, mitte ametiasutusel. Samas tegemist ei ole see niivõrd õigusliku, kui praktilise küsimusega. Valla sümboleid ei kasutata mitte üksnes plankidel, vaid ka näiteks pitseril. Otsustades ühe endise valla sümboolika kasutamises üleminekuperioodil, on vaja tellida ühele endisel ametiasutusele uus vallavapi ja asutuse nimega pitsat (nt kui Hiiu vallas hakatakse kasutama ajutiselt Kärkla Linnavalitsuse

sümboolikat oma, siis Kõrgessaare Vallavalitsus peab tellima Kärkla vapiga Kõrgessaare Vallavalitsuse nimega pitsati).